EDITURA PARALELA 45

Colecția SUBIECTE POSIBILE

Editura Paralela 45

Lucrarea este elaborată conform programei şcolare în vigoare pentru bacalaureat.

Redactare: Cristina Miron, Olimpia Filip
Tehnoredactare: Adriana Vlădescu
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Mirona Pintilie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
OLTEANU, MIHAELA
Bacalaureat : istorie : programa de bacalaureat pentru disciplina Istorie, 20 de teste pe capitole, 25 de teste finale pentru pregătirea examenului de bacalaureat / Mihaela Olteanu. - Piteşti : Paralela 45, 2019
ISBN 978-973-47-3065-0
94

Copyright © Editura Paralela 45, 2019
Prezenta lucrare foloseşte denumiri ce constituie mărci înregistrate,
iar conţinutul este protejat de legislaţia privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparalela45.ro

EDITURA PARALELA 45

Mihaela Olteanu

BACALAUREAT

ISTORIE

• Programa de bacalaureat pentru disciplina Istorie
• 20 de teste pe capitole
• 25 de teste finale pentru pregătirea examenului de bacalaureat

Editura Paralela 45

EDITURA PARALELA 45

ARGUMENT

În conformitate cu Ordinul Ministrului Educaţiei Naţionale privind organizarea şi desfăşurarea examenului de bacalaureat naţional, Istoria reprezintă una dintre disciplinele obligatorii la examenul de Bacalaureat, atât pentru profilul uman, cât şi pentru unele specializări ale profilului vocaţional.

Pornind de la această premisă, precum şi de la necesitatea cunoaşterii şi aprofundării acestei discipline de importanţă excepţională, am intenţionat, prin redactarea acestei lucrări, să ofer un eficient instrument de lucru atât elevilor clasei a XII-a, cât şi profesorilor de specialitate, interesaţi deopotrivă de buna pregătire a elevilor pentru examen.

Testele propuse spre rezolvare respectă întocmai programa pentru examenul de Bacalaureat, conţinutul celor 7 manuale avizate de Ministerul Educaţiei Naţionale, precum şi structura itemilor propuşi de Centrul Naţional de Evaluare şi Examinare în anii şcolari trecuţi.

*Lucrarea cuprinde un număr de **45 de teste de evaluare** propuse, structurate pe capitole, dar vizând şi evaluarea finală. În cuprinsul lucrării sunt prezentate şi baremele de evaluare şi notare, tocmai pentru a veni în sprijinul candidaţilor, ca un veritabil instrument de autoevaluare a pregătirii pentru examen.*

Pentru folosirea cât mai eficientă a lucrării, trebuie studiat cu multă atenţie conţinutul fiecărei teme, după care se poate trece la rezolvarea testelor în condiţii similare celor de examen, prin eliminarea oricărei surse de informare şi acordându-se un timp-limită.

Cu speranţa că această culegere vă va fi cu adevărat de ajutor în pregătirea acestui prim examen de maturitate şi competenţă al vieţii voastre, vă urez MULT SUCCES!

Prof. dr. Mihaela Olteanu,
Colegiul Naţional „Ion C. Brătianu” Piteşti

EDITURA PARALELA 45

PROGRAMA PENTRU DISCIPLINA ISTORIE, EXAMENUL DE BACALAUREAT

COMPETENȚE DE EVALUAT

1. Utilizarea eficientă a comunicării şi a limbajului de specialitate.
1.1. Formularea de argumente referitoare la un subiect istoric.
1.2. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări scrise.
1.3. Evidenţierea relaţiei cauză-efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice.
1.4. Formularea, în scris, a unor opinii referitoare la o temă de istorie.
2. Exersarea demersurilor şi acţiunilor civile democratice.
2.1. Extragerea informaţiei esenţiale dintr-un mesaj.
2.2. Descoperirea constantelor în desfăşurarea fenomenelor istorice studiate.
3. Aplicarea principiilor şi metodelor adecvate în abordarea surselor istorice.
3.1. Selectarea şi comentarea surselor istorice pentru a susţine/combate un punct de vedere.
3.2. Descoperirea în sursele de informare a perspectivelor multiple asupra evenimentelor şi proceselor istorice.
4. Utilizarea surselor istorice, a metodelor şi a tehnicilor adecvate istoriei pentru rezolvarea de probleme.
4.1. Utilizarea adecvată a coordonatelor temporale şi spaţiale relative la un subiect istoric.
4.2. Construirea de sinteze tematice.

DOMENII DE CONȚINUT/CONȚINUTURI

A. POPOARE ŞI SPAŢII ISTORICE
– Romanitatea românilor în viziunea istoricilor.
B. OAMENII, SOCIETATEA ŞI LUMEA IDEILOR
– Secolul XX între democraţie şi totalitarism. Ideologii şi practici politice în România şi în Europa.
– Constituţiile din România.
C. STATUL ŞI POLITICA
– Autonomii locale şi instituţii centrale în spaţiul românesc (secolele IX-XVIII).
– Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari (secolele XVIII-XX).
– România postbelică. Stalinism, naţional-comunism şi disidenţă anticomunistă. Construcţia democraţiei postdecembriste.
D. RELAŢIILE INTERNAŢIONALE
– Spaţiul românesc între diplomaţie şi conflict în Evul Mediu şi la începuturile modernităţii.
– România şi concertul european; de la Criza Orientală la marile alianţe ale secolului XX.
– România în perioada Războiului Rece.

EDITURA PARALELA 45

Manualele de istorie valabile

– Zoe Petre (coordonator), *Istorie. Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, Bucureşti.

– Magda Stan, Cristian Vornicu, *Istorie. Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, Bucureşti.

– Valentin Băluţoiu, Maria Grecu, *Istorie. Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.

– Ioan Scurtu, Florentina Dondorici, Vasile Ionescu, Elena Emilia Lică, Octavian Osianu, Emil Poamă, Relu Stoica, *Istorie. Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, Târgovişte.

– Alexandru Barnea (coordonator), Vasile Aurel Manea, Eugen Palade, Bogdan Teodorescu, *Istorie. Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, Bucureşti.

– Ioan Scurtu, Constantin Dincă, Nicolae Cristea, Marian Curculescu, Aurel Constantin Soare, *Istorie. Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitaria, Bucureşti.

– Felicia Adăscăliţei, Liviu Lazăr, *Istorie. Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva.

EDITURA PARALELA 45

TESTE DE EVALUARE PE CAPITOLE

A. POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE
Romanitatea românilor în viziunea istoricilor
Test nr. 1

■ SUBIECTUL I (30 puncte)

Citiţi cu atenţie sursele de mai jos:

A. „Dacia a fost una din ultimele regiuni cucerite de Imperiul Roman; anexarea ei a avut loc în urma expediţiilor conduse de împăratul Traian, care a înfrânt în 106 rezistenţa ultimului rege dac, Decebal.

Civilizaţia romană se răspândise prin comercianţi la nordul Dunării cu câteva secole înainte de cucerirea lui Traian. După 106, administraţia şi civilizaţia romană s-au stabilit în noua provincie; o dată cu aceasta au avut loc procese semnalate înainte cu câteva secole şi în celelalte provincii ale Imperiului Roman. Romanii aduceau avantajele unei culturi mai rafinate şi ale unei prosperităţi materiale evidente, care atrăgeau o parte a populaţiei cucerite. Este foarte probabil că acest lucru a început în marile oraşe. Primii care au adoptat acest fel de trai erau cei care aparţineau claselor de sus, aristocraţiei locale. Aceştia şi-au trimis copiii la şcoli romane, pentru că numai astfel puteau promova în magistratura imperială. Comercianţii se grăbeau şi ei să înveţe noua limbă, fiindcă latina era limba comerţului. Locuitorii de la sate se asimilează mai încet şi îşi păstrează limba mai bine. Şcolile romane erau unul dintre factorii importanţi în procesul de romanizare. În şcoli se învăţa latina, limba oficială a administraţiei, a comerţului şi a armatei. […]

În latină se înţelegeau şi coloniştii veniţi din diferitele regiuni ale imperiului; dintre ei, unii sunt foşti soldaţi, deveniţi *veterani,* stabiliţi în Dacia, unde li se acordaseră terenuri. Dacii care nu cunoşteau latina au folosit-o la început într-o formă rudimentară, pentru a intra în contact cu noua administraţie (latina era pentru ei o limbă de comunicare secundară; acasă continuau să vorbească limba lor maternă). Cu timpul, în Dacia, ca şi în Occident, latina, cu prestigiul său de limbă a imperiului, a devenit principalul mijloc de comunicare în dauna limbii autohtone, care a fost abandonată."

(Academia Română, *Istoria Românilor*)

B. „Continuitatea daco-romanilor la nordul Dunării a fost şi mai este încă mult dezbătută în literatura de specialitate. În disputa dintre adepţii şi adversarii persistenţei daco-romane se reflectă nu numai concepţii istorice diametral opuse, ci şi stadiul de dezvoltare al cercetărilor privind acest important capitol din istoria noastră veche, indisolubil legat de etnogeneza românilor. Din păcate, discuţiile în această problemă au fost alimentate uneori şi de un substrat politic, foarte dăunător adevărului istoric.

Partizanii dispariţiei romanităţii din Dacia în vremurile de după Aurelian au înlocuit dezvoltarea istorică internă, firească, cu teoria unui imaginar exod de populaţie din sudul Dunării. Pornind de la datele vagi şi contradictorii ale unor scriitori antici (Eutropius, Festus, Iordanes etc.) şi invocând apoi lipsa ştirilor scrise despre o populaţie romanică nord-dunăreană, ei neagă existenţa masivă a daco-romanilor în ţinuturile carpato-danubiene. Aceşti învăţaţi susţin că aici ar fi rămas cel mult nişte neînsemnate resturi romanice, care ar fi dispărut în masa migratorilor, fără să fi jucat vreun rol în configuraţia etno-culturală şi social-politică a Daciei în timpul migraţiilor.

EDITURA PARALELA 45

În schimb, susținătorii continuității daco-romane, români și străini, au arătat imposibilitatea evacuării întregii sau a majorității populației civile din Dacia la sud de Dunăre. O evacuare totală sau aproape totală a populației civile nu numai că practic era imposibilă, dar ea nu rezultă de fapt nici din relatările autorilor antici care se referă la împrejurările abandonării Daciei de către Imperiul Roman.

În ciuda faptului că scriitorii antici menționează în fosta Dacie romană numai pe migratori, care stăpâneau prin forța armelor, și ignoră total populația autohtonă, izvoarele directe (arheologice, numismatice și chiar epigrafice din secolul al IV-lea) furnizează documente certe referitoare la continuitatea și activitatea productivă a daco-romanilor."

(Academia Română, *Istoria Românilor*)

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți tema istorică precizată în sursa **B**. **2 puncte**

2. Precizați, din sursa **A**, o informație referitoare la civilizația romană. **2 puncte**

3. Numiți cele două state din antichitate, menționate atât în sursa **A**, cât și în sursa **B**. **6 puncte**

4. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare sursei care susține că etnogeneza românească a fost un subiect politizat de-a lungul timpului. **3 puncte**

5. Scrieți, din sursa **A**, două informații care se află într-o relație cauză-efect, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (*cauză*, respectiv *efect*). **7 puncte**

6. Prezentați două teorii istoriografice cu privire la formarea poporului român. **6 puncte**

7. Menționați o asemănare între modul în care a fost abordată romanitatea românilor în opera cantemiriană, respectiv în lucrările scriitorilor reprezentativi ai Școlii Ardelene. **4 puncte**

■ SUBIECTUL al II-lea (30 puncte)

Citiți cu atenție sursa de mai jos:

„Unul dintre cele mai importante izvoare narative latino-maghiare care relatează despre românii nord-dunăreni din secolele IX-X este opera lui Anonymus, *Gesta Hungarorum*. Despre personalitatea, valoarea istorică, geografică și literară a scrierii sale s-a discutat mult, dar opiniile sunt în continuare controversate. S-a încercat identificarea lui cu diferiți magiștri, prepoziți sau episcopi din vremea celor patru regi ai Ungariei cu numele de Bela, cea mai plauzibilă identificare fiind aceea cu un fost notar al regelui Bela al III-lea (1172-1196). Temeinicia cunoștințelor istorice, geografice și etnografice ale lui Anonymus a fost recunoscută de majoritatea specialiștilor moderni, iar relatările sale rămân o sursă de bază de o valoare egală, atât pentru istoria ungurilor, cât și pentru cea a comunităților autohtone, chiar dacă cronica conține și unele anacronisme.

Anonymus pomenește în Câmpia Tisei, la sfârșitul secolului al IX-lea, pe vlahi, adică păstorii romanilor, precizând că *…pe drept cuvânt se poate spune că pământul Panoniei ar fi pășunile romanilor, fiindcă și acum romanii trăiesc pe moșiile Ungariei.* […] Deosebit de importante sunt știrile lui Anonymus referitoare la primele formațiuni politice din Transilvania, conduse de Gelu, Menumorut și Glad. Despre Gelu se precizează că era român (*quidam Blachus*), țara sa, Transilvania (terra Ultrasilvana), fiind locuită de români și slavi (*Blasii et Sclavii*). […]

Atât din opera lui Anonymus, cât și din alte izvoare narative (*Vita Sancti Gerhardi*, *Chronicon Pictum Vindobonense* etc.), rezultă în mod clar că ungurii au cucerit treptat aceste

EDITURA PARALELA 45

teritorii şi că doar spre sfârşitul secolului al XI-lea […] pun stăpânire în mod ferm pe unele părţi din Transilvania şi abia după anul 1200 reuşesc să o cucerească până la arcul carpatic."

(Academia Română, *Istoria Românilor*)

Pornind de la această sursă, răspundeţi la următoarele cerinţe:

1. Numiţi conducătorul politic, precizat în sursa dată, despre care lucrarea *Gesta Hungarorum* menţionează că era de etnie română. **2 puncte**

2. Precizaţi secolul în care a domnit regele Bela al III-lea, menţionat în sursa dată. **2 puncte**

3. Menţionaţi cele două etnii neromanice la care se referă sursa dată. **6 puncte**

4. Menţionaţi, din sursa dată, două informaţii referitoare la românii care trăiau în Transilvania. **6 puncte**

5. Formulaţi, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la importanţa lucrării lui Anonymus, susţinându-l cu două informaţii selectate din sursă. **10 puncte**

6. Argumentaţi, printr-un fapt istoric relevant, afirmaţia conform căreia politizarea istoriografică a procesului de formare a poporului român a dus la denaturarea adevărului istoric. (Se punctează coerenţa şi pertinenţa argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea şi concluzia.) **4 puncte**

■ SUBIECTUL al III-lea (30 puncte)

Elaboraţi, în aproximativ două pagini, un eseu despre *romanitatea românilor în viziunea istoricilor români şi străini din secolele al XIX-lea – al XX-lea*, având în vedere:

- precizarea unei teorii istoriografice din secolul al XIX-lea care combătea romanitatea românilor şi continuitatea populaţiei romanizate la nord de Dunăre, precum şi a unei cauze a apariţiei acesteia;
- prezentarea a două idei prin care această teorie tendenţioasă aborda problema formării poporului român şi a limbii sale;
- menţionarea a doi istorici români sau străini care au combătut teoria istoriografică ce denatura problematica etnogenezei româneşti, precum şi a denumirii a două lucrări istorice în care apar argumentele utilizate de aceştia;
- formularea unui punct de vedere referitor la rolul ideii romanităţii românilor în istoriografia română sau străină din secolele al XIX-lea – al XX-lea şi susţinerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă. Se punctează şi utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea prezentării, evidenţierea relaţiei cauză-efect, susţinerea unui punct de vedere cu argumente istorice (coerenţa şi pertinenţa argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea şi concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice şi încadrarea eseului în limita de spaţiu precizată. Se acordă **10 puncte** din oficiu.

EDITURA PARALELA 45

CUPRINS

ARGUMENT 5
PROGRAMA PENTRU DISCIPLINA ISTORIE, EXAMENUL DE BACALAUREAT 7
TESTE DE EVALUARE PE CAPITOLE 9
A. Popoare şi spaţii istorice 9
B. Oamenii, societatea şi lumea ideilor 14
C. Statul şi politica 25
D. Relaţiile internaţionale 44
TESTE FINALE 64
BAREME DE EVALUARE ŞI NOTARE 131

EDITURA PARALELA 45